

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වාවගණනය කළ මතය

ලංකා සෝල්ට් ලිමිටඩ් (“සමාගම”) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත්කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු වලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්ව සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්වාවගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වාවගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වාවගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්ව සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ආවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතික වීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මකභාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳාපවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේ දී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනා ගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානාධිකාරයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වෙනත්තාත්වික මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟහැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද , අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය , ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම් අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්ව සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ප්‍රමිතියේ 17.19 වගන්තිය ප්‍රකාරව ජංගම නොවන වත්කම් සඳහා ඵලදායී ජීවිත කාලය වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කල යුතු වුවත්, සමාගම ඒ අනුව කටයුතු කර නොතිබුණි. 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සම්පූර්ණයෙන් ක්ෂය කර අවසන් වූ ජංගම නොවන වත්කම් වටිනාකම රු.75,376,038 ක් විය. එම වත්කම් අතරින් තවදුරටත් භාවිතා කරනු ලබන වත්කම් හඳුනාගෙන ඵලදායී ජීවිත කාලය නිවැරදිව සමාලෝචනය නොකිරීමෙන් වූ ඇස්තමේන්තුගත දෝෂය ප්‍රමිතියෙහි 10.15 – 10.18 වගන්ති ප්‍රකාරව නිවැරදි කිරීමටත් තවදුරටත් භාවිතයට ගනු නොලබන වත්කම් සුදුසු පරිදි අපහරණය කිරීමටත් කටයුතු කර නොතිබුණි.	2022 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.	ප්‍රමිතියේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව ජංගම නොවන වත්කම් වල ඵලදායී ජීවිත කාලය වාර්ෂිකව සමාලෝචනය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගැලපීම් සිදුකල යුතු වීම.
(ආ) ප්‍රමිතියෙහි 8.5 (බී) වගන්තිය ප්‍රකාරව අස්තීත්වයක් විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී භාවිතා කළ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කල යුතු වුවද, සමාගමෙහි අඩමාණ ණය වෙන්කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය හෙළිදරව් කර නොතිබුණි. තවද, 2020 වර්ෂයේ දී සෙමින් වලනය වන කොග සඳහා රු.4,000,000 වෙන් කිරීම් කර තිබුණ ද ,ඒ සඳහා යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියද මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කර නොතිබුණි.	කල් ඉකුත් වූ ණයගැතියන් නොමැති බැවින් අඩමාණ ණය වෙන්කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය හෙළිදරව් කර නොමැත.	ප්‍රමිතියේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල හෙළිදරව් කල යුතු වීම.

(අ) ප්‍රමිතයෙහි 13.4 වගන්තිය අනුව ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය හෝ පිරිවැය යන වටිනාකම් දෙකෙන් අඩු වටිනාකමට තොග අගය කර මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දැක්විය යුතු වුවද සමාගම විසින් තොගවල ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය ඇස්තමේන්තු කර නොතිබූ අතර පිරිවැය රු.393,325,917 ක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දක්වා තිබුණි.	ඉදිරියේදී තොග අගය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කිරීමට ඒකභව වෙමි.	ප්‍රමිතියේ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව තොගවල ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය හෝ පිරිවැය යන දෙකෙන් අඩු වටිනාකමට තොග අගයකර දැක්විය යුතු වීම.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) 2019 ජූනි 11 සිට 2020 නොවැම්බර් 13 දක්වා කාල පරිච්ඡේදය තුළදී ලුණු ප්‍රවාහනයෙන් ලද ආදායමෙන් රු.7,579,030 ක මුදලක් අස්ථානගතවී තිබූ අතර ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගෙන් අයකර ගැනීම වෙනුවට එම සම්පූර්ණ ආදායම සඳහාම අඩමාණ ණය වෙන්කිරීම් සිදු කර තිබුණි. එම ආදායමෙන් 2019 වර්ෂයට අදාළ ආදායමද 2020 වර්ෂයේ ආදායමක් ලෙස ගිණුම්ගතකර තිබුණි .මෙම වටිනාකම ණයගැති අවසන් ශේෂයෙන් සියයට 18 ක් තරම් විශාල අගයක් වන අතර එය සමාගමේ ණයගැති ප්‍රතිරූපය වෙනස් කිරීමට විශාල වශයෙන් බලපෑමක් කරනු ලබයි.</p>	<p>මෙම මූල්‍ය වංචාව හෙළිදරව් කරගත හැකි වූයේ 2021 වර්ෂයේ ආරම්භයේදීය. එම හෙළිදරව් කර ගැනීමට අනුව ඊට අදාළ ගැලපීම් 2020 ගිණුම් ප්‍රකාශනයට ගැලපීම් සිදුකරන ලදී. මේ පිළිබඳව හෙළිදරව් කිරීමක් 2021 වර්ෂයේ ගිණුම් ප්‍රකාශනයන්හි සිදු කිරීමට එකඟ වෙමි</p>	<p>එක් එක් කාල පරිච්ඡේදයන්ට අදාළව ආදායම් වෙන් වෙන්ව හඳුනාගත යුතු වීම, ප්‍රමාණවත් හෙළිදරව් කිරීම් කල යුතු වීම හා වගකිව යුතු පාර්ශවයන්ගෙන් අහිමි වූ ආදායම් අයකර ගැනීම සඳහා නීතිමය පියවර ගත යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) විකුණුම් දිරිදීමනා අලෙවිකරණ වියදමක් වුවද, 2020 වර්ෂයට අදාළව දරන ලද රු.77,548,125 ක් වූ දිරිදීමනා හා විකුණුම් දිරිදීමනා ලෙස නොමිලේ බෙදාහළ අලෙවි වටිනාකම රු.44,919,575 ක් වූ ලුණු තොග මෙට්‍රික් ටොන් 1556 ක් විකුණුම් පිරිවැය තුළ ඇතුළත් කර තිබුණි.</p>	<p>මෙම වටිනාකම් අලෙවිකරණ වියදම් තුළ ඇතුළත් කළ නමුත් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණය වූයේ වටිනාකම් විකුණුම් පිරිවැයට ඇතුළත් විය යුතු බවයි. එම තීරණය අනුව කටයුතු කොට ඇත.</p>	<p>විකුණුම් දිරිදීමනා ඉලක්කගත විකුණුම් මත පදනම්ව දරන වියදමක් වන බැවින් (වක්‍ර පිරිවැය) අලෙවිකරණ වියදමක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල දැක්විය යුතු වීම.</p>
<p>(ඇ) සමාගම විසින් Artimea විකුණුම් ආදායම රු.1,242,700 ක් හා සේවා ස්ථානයෙන් ලද ආදායම් රු.1,850,344 ක් වෙනත් ආදායම් ලෙස විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනයෙහි දක්වා තිබුණද , ඊට අදාළව දැරූ පිළිවෙලින් රු.6,096,794 ක් හා රු.7,539,935 ක් ලෙස වූ වියදම් ලුණු විකුණුම් පිරිවැය යටතේ දක්වා තිබුණි.</p>	<p>එම දෝෂය 2021 වර්ෂයේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමේ දී නිවැරදි කිරීමට එකඟ වෙමි</p>	<p>ආදායම් හා වියදම් නිවැරදි වර්ගීකරණයන් යටතේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්විය යුතු වීම.</p>
<p>(ඈ) 2020 වර්ෂයේ සිදුකරන ලද තොග සමීක්ෂණයේ දී පරිභෝජ්‍ය ද්‍රව්‍ය හා උපාංග තොග අයිතම 137 ක උනන්දාවයක්ද, අයිතම 135 ක අතිරික්තයක්ද, අයිතම 10 ක හානි වීම් ද අනාවරණය වී තිබුණි.</p>	<p>අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය යටතේ මෙම දෝෂය නිවැරදි කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.</p>	<p>සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග කඩිනමින් ගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවශ්‍ය ගැලපීම් සිදු කල යුතු වීම.</p>

නමුත් විගණන දිනය වූ 2021 නොවැම්බර් 22 දිනය වන විටත් එම ශේෂයන් නිවැරදි කිරීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි .

- (ඉ) 2020 වර්ෂයේදී එකතුව රු.49,814,122 ක් වූ වියදම් අයිතම 7ක වියදම් වර්ගීකරණය සංශෝධනය කර තිබුණද, එම වියදම්වලට අදාළව පූර්ව වර්ෂයේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු නැවත වර්ගීකරණයකර දක්වා නොතිබුණි. 2021 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී එම දෝශයන් නිවැරදි කිරීමට එකඟ වෙමි. පූර්ව වර්ෂයේ සංසන්දනාත්මක තොරතුරු නිවැරදිව හෙළිදරව් කල යුතු වීම.

1.6 ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු මුදල්

1.6.1 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගමේ ණය හිමි ශේෂය රු.46,005,842 ක් වූ අතර එම ණය ශේෂය තුළ වසර 05 ක් ඉක්ම වූ රු.15,075,607 ක ශේෂයක් නිරීක්ෂණය විය. එම ණය ශේෂයන් නිරවුල් කිරීම සඳහා සමාගම කටයුතු කර නොතිබුණි.	අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ අනුව කටයුතු කිරීමට අපේක්ෂා කරමි.	නිරවුල් කිරීම සඳහා කටයුතු කල යුතු වීම.
(ආ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වෙනත් ගෙවිය යුතු ශේෂය යටතේ දක්වා ඇති හිමිකම් නොපෑ වැටුප් (Unclaimed Salary) ශේෂය තුළ 2016 වර්ෂයේ සිට නොගෙවූ එකතුව රු.2,521,917 ක වැටුප් ශේෂයක් තිබූ අතර එය නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.	අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ අනුව කටයුතු කිරීමට අපේක්ෂා කරමි	අදාළ ශේෂයන් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කල යුතු වීම.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 1958 අංක 15 දරන සේවක අර්ථසාධක සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතේ 11 වන වගන්තිය	සේවක අර්ථසාධක සේවකයෙකුගෙන් අයකළ යුතු වන සියයට 8 දායක මුදල් වැඩි කිරීම සඳහා සේවයෝජකයා විසින් කම්කරු කොමසාරිස්වරයාගේ අනුමැතිය ලබාගත යුතු වුවද, සමාගම විසින් එම අනුමැතිය ලබා ගැනීමෙන් තොරව සමාගමේ ස්ථීර සේවකයින්ගේ ඉපැයීම් මත එම ප්‍රතිශතය සියයට 10 දක්වා වැඩිකර තිබුණි.	කම්කරු කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ අනුමැතිය ලබා ගැනීමට එකඟ වෙමි.	දායක මුදල් ප්‍රතිශතය ඉහල දැමීම සම්බන්ධයෙන් සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකරව කටයුතු කල යුතුය.

<p>(ආ) 2018 දෙසැම්බර් 07 දිනැති අංක පීඊඩී 03/2018 හා 2020 දෙසැම්බර් 12 දිනැති අංක 03/2020 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛය</p>	<p>වකුලේඛය ප්‍රකාරව ප්‍රසාද දීමනා ගෙවීමට සුදුසුකම් ලැබීමට නම් පූර්ව වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන එම මූල්‍ය වර්ෂය අවසන් වී දින 60 ක් තුළ විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර තිබිය යුතු වේ. 2020 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2021 සැප්තැම්බර් 10 දින විගණකාධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර තිබියදී 2020 වර්ෂයේ ලාභය පදනම් කර ගනිමින් රු.28,362,054 ක් ප්‍රසාද දීමනා ලෙස 2021 මැයි මාසයේ දී ගෙවා තිබුණි. එසේම මෙම ගෙවීම සඳහා භාණ්ඩාගාරයේ පූර්ව අනුමැතියක් ද ලබා ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>2021 වර්ෂයේ අප්‍රේල් මස රු.28,362,054 ක ප්‍රසාද දීමනා ගෙවනු ලැබුවේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතියට අනුවය. ඉදිරියේදී ප්‍රසාද දීමනා ගෙවන්නේ නම් සියළු පූර්ව අනුමැතිය ලබාගෙන ගෙවීම් කටයුතු කිරීමට එකඟ වෙමි.</p>	<p>රජයේ සමාගම්, භාණ්ඩාගාරයේ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තු වකුලේඛ වලට අනුගත විය යුතු බැවින් එම වකුලේඛ වලින් බැහැරව කටයුතු කරන්නේ නම් අදාල දෙපාර්තමේන්තුවේ පූර්ව අනුමැතිය ලබා ගත යුතු වීම.</p>
<p>(ඇ) 2003 ජුනි 02 දිනැති අංක පීඊඩී/12 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛය</p>	<p>(i) 9.2, 9.3.1 සහ 9.14 වගන්ති සමාගමේ සංවිධාන සටහන හා අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය භාණ්ඩාගාර රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි කිරීමට කටයුතු කර නොමැති අතර සමාගම විසින් බඳවා ගැනීමේ හා උසස් කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය සහ මානව සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා වූ අත්පොතක් පිළියෙල කර ඒ සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුවේ එකඟතාවය ලබාගෙන නොතිබුණි. තවද, 2017 මැයි 3 දින පවත්වන ලද පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභාවේදී සමාගමේ සේවක සංඛ්‍යාව තීරණය කිරීමේදී භාණ්ඩාගාරයේ අනුමැතිය ලබාගත යුතු බව දන්වා තිබුණද ඒ අනුව කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>සමාගම සඳහා බඳවාගැනීමේ පරිපාටියක්, උසස් කිරීමේ පරිපාටියක්, වැටුප් ව්‍යුහයක් සහ මෙහෙයුම් අත්පොතක් නිසි පරිදි ස්ථාපනය කර නොතිබූ අතර මේ පිළිබඳව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට මාණ්ඩලික පත්‍රයක් 2020 සැප්තැම්බර් 27 දින ඉදිරිපත් කරන ලදී. ඒ අනුව ස්වාධීන නිලධාරියෙකු පත්කර ඉහත සියළු ක්‍රියා පටිපාටි සකස් කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු දැනටමත් සිදුකරමින් පවතී.</p>	<p>රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛ විධිවිධාන සියලු රාජ්‍ය සමාගම් විසින් අදාල කර ගත යුතු බැවින් වකුලේඛ ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.</p>
<p>(ii) 5.2.3 වගන්තිය</p>	<p>2020 වර්ෂය සඳහා අයවැය ලේඛනයක් සකස් කර තිබුණද, ඒ සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>ඉදිරි වර්ෂයේ සිට නියමිත ක්‍රමවේදය තුළ පිහිටා කටයුතු කිරීමට එකඟ වෙමි.</p>	<p>මූල්‍ය වර්ෂය ආරම්භ වීමට පෙර අයවැය ලේඛනය සකස් කර වකුලේඛයෙහි ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව අවශ්‍ය අනුමැතීන් ලබාගත යුතු වීම.</p>

(iii) 6.3.1 වගන්තිය සමාගම විසින් 2019 වර්ෂය සඳහා මිලභ වාර්ෂික වාර්තාව වනුලේඛයේ පවත්නා වාර්ෂික වාර්තාවක් සකස් කර තිබුණද, සකස් කිරීමේ දී අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන වලට අනුගත ආසන්න වසර 5 ක ප්‍රධාන මූල්‍ය සියළු කරුණු අන්තර්ගත වෙමින් වාර්ෂික වාර්තාව තොරතුරු, විගණන කමිටු වාර්තාව, කිරීමට එකඟ වෙමි. සකස් කල යුතු වීම. අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය සහ ඉහළ කළමනාකරණයේ නිලධාරීන් සම්බන්ධ කෙටි හැඳින්වීමක්, සභාපතිවරයාගේ සමාලෝචනය ආදී තොරතුරු ඇතුළත් කර නොතිබුණි.

1.8 මුදල් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාගම විසින් පවත්වාගෙන යන ජංගම ගිණුම් 6 ක අයිරා ශේෂයන් පැවතීම හේතුවෙන් එම අයිරා ශේෂ මත පොළී ලෙස රු.15,068,093 ක වියදමක් දරා තිබුණි	සමාගමේ අවශ්‍යතාවය අනුව වරින් වර බැංකු අයිරා පහසුකම් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය යටතේ ලබා ගෙන ඇත.	මූල්‍ය කළමනාකරණය සමාගමේ කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන බැවින් සමාගමේ මුදල් ප්‍රවාහය ඵලදායී ලෙස කළමනාකරණය කල යුතු වීම.

2 මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය රු.9,302,068 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට ප්‍රතිරූපිත ඉකුත් වර්ෂයේ පාඩුව රු.262,162,026 ක් විය. ඒ අනුව ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.271,464,094 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව විකුණුම් ආදායම රු.234,806,158 කින් අඩු වුවද විකුණුම් පිරිවැය රු.618,192,619 කින් අඩුවීම මෙම මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 අනුපාත විශ්ලේෂණය

	2020	2019
ජංගම වත්කම් අනුපාතය	1.85	1.23
ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතය	0.20	0.11
මුදල් අනුපාතය	0.09	0.08

ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතය 0.20 ක හා මුදල් අනුපාතය 0.09 ක පහළ මට්ටමක පැවතීමෙන් සමාගමෙහි කෙටිකාලීන වගකීම් පියවීමේදී ගැටළු සහගත තත්ත්වයක් පවතින බව නිරීක්ෂණය කෙරේ. තවද ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව 2020 වර්ෂයේ ණයගැති ශේෂය සියයට 196 කින් ඉහළ ගොස් ඇති අතර සමාගමේ විකුණුම් විශාල ප්‍රමාණයක් ණය පදනම මත සිදු වී ඇති බවත් එය සමාගමෙහි ද්‍රවශීලතාවයට අහිතකර ලෙස බලපාන බවත් නිරීක්ෂණය කෙරේ.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාගම විසින් මහලේඛනය හා බුන්දල යන ලේඛනවලින් පොල් වගාවන් පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර, මෙම වගාවන්හි පසුගිය වසර 03 ක සහ ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ දරන ලද වියදම් හා ලද ආදායම් සැලකීමේ දී දිගින් දිගට ශුද්ධ අලාභ ලබා තිබුණි. 2017, 2018 හා 2019 වර්ෂවලදී ලද ශුද්ධ අලාභය පිළිවෙලින් රු.7,517,387 ක්, රු.7,050,800 ක් හා රු.7,305,655 ක් වූ අතර 2020 වර්ෂයේදී එය රු.8,086,837 ක් දක්වා වර්ධනය වී තිබුණි. ඒ අනුව මෙම වගාව වෙනුවෙන් දරන වියදම අනාර්ථික වියදමක් බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>පොල් වගාව තුලින් සැලකිය යුතු මට්ටමක ඵලදාවක් ලබා ගැනීම සඳහා නිරන්තරයෙන් සමාගම අවධානය යොමු කරන අතර පෙර වර්ෂයන්ට වඩා සේවක පිරිවැය දැනට අවම කර ඇත. පොල් වගාව පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වය නිරන්තර අවධානයට යොමු කරන අතර, තවදුරටත් ඵලදායීතාව වැඩිවන අයුරින් පිරිවැය අඩු වන අයුරින් ඉදිරි වර්ෂයේ කටයුතු කරන අතර, තවදුරටත් ඒ සඳහා අවධානය යොමු කරන බවට එකඟ වෙමි.</p>	<p>ඵලදායී ලෙස වියදම් දැරීමටත් ආදායම් වැඩිකර ගැනීමටත් කළමනාකරණය වග බලාගත යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) මේස ලුණු නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා 2011 වර්ෂයේ දී ඉන්දියානු සමාගමකින් රු.24,671,591 ක මුදලකට මිලදීගෙන තිබූ යන්ත්‍ර 04 ක් නියමිත පිරිවිතරයන්ට සුදුසු ලෙස මිලදී නොගැනීම හේතුවෙන් ප්‍රයෝජනයට නොගෙන වර්ෂ 09 ක කාලයක් කර්මාන්තශාලාව තුළ නිෂ්කාර්යව පැවතුණි.</p>	<p>මෙම යන්ත්‍ර 04 වසර 09 ක් පුරාවට ප්‍රයෝජනයට නොගෙන කර්මාන්ත ශාලාව තුළ නිෂ්කාර්යව පැවතීමට හේතු වූයේ එය නියමිත පිරිවිතරයන්ට සුදුසු ලෙස මිලදීගෙන නොතිබීමයි. ඉංජිනේරුවරුන් මගින් විවිධ අවස්ථාවල එය අළුත්වැඩියා කර ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට උත්සහ කළද එය ව්‍යාර්ථ වී ඇත. ඒ අනුව දැනට එම යන්ත්‍ර 04 වෙන්දේසි කර විකුණන ලෙසට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය උපදෙස් දී ඇත.</p>	<p>අවශ්‍යතාවය නිසි පරිදි හඳුනාගෙන වත්කම් මිලදී ගැනීමටත්, ඒවා ඵලදායී ලෙස උපයෝජනය කිරීමටත් පියවර ගත යුතු වීම.</p>
<p>(ඇ) සමාගමේ නිලධාරීන්ගේ වැටුප් සැකසීම සඳහා බාහිර ආයතනයක් වෙත සෑම මසකම රු.30,523 බැගින් ගෙවීම කරන බව නිරීක්ෂණය විය. සමාගමේ ගිණුම් අංශයේ නිලධාරීන් සිටියදී වෙනත් ආයතනයක් වෙත ඒ සඳහා මුදල් ගෙවීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැහැදිලි නොවුණි.</p>	<p>අවස්ථා කිහිපයකදී මේ පිළිබඳව කළමනාකාරිත්වය අවධානය යොමු කළ ද, අවශ්‍ය මෘදුකාංග පහසුකම් නොමැති වීම නිසා මේ දක්වා අදාළ කාර්යය සිදු කිරීමට නොහැකි විය. ඉදිරියේදී මෘදුකාංග පහසුකම් ලබාගෙන මෙම කාර්යය සිදු කිරීමට සලකා බැලීමට කටයුතු කරමි.</p>	<p>ආයතන හා පරිපාලන වියදම් අඩු කර ගැනීමේ ක්‍රමවේද පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතු වීම.</p>

(ඇ) සමාගම විසින් අලෙවි නියෝජිතවරුන් හරහා ලක්ෂ්‍ය අලෙවිය සිදු කරනු ලබන අතර 2020 ආරම්භයේදී ලක්ෂ්‍ය කිලෝග්‍රෑම් 1 ක් අලෙවි නියෝජිතයින්ට විකුණනු ලැබූ මිල වූ රු.40 ක මිල අවස්ථා කිහිපයක දී රු.12.50 කින් හා රු.15 කින් පහත දමා තිබූ අතර 2020 වර්ෂයේ අවසානය වන විට කිලෝග්‍රෑම් 1 ක විකුණුම් මිල රු.27.50 ක් විය. වෙළඳපොළ මිල රු.60 ක ස්ථාවරයෙහි පැවතිය දී මෙලෙස විකුණුම් මිල සැලකිය යුතු ප්‍රතිශතයකින් එනම්, සියයට 31.25 කින් පහත දැමීම සඳහා පදනම් කර ගත් පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයක්, වෙළඳපොළ විශ්ලේෂණයක්, පදනම් කරගත් වෙනත් අදාළ සාධක හා විශේෂඥයින්ගෙන් සැදුම්ලත් මිල කමිටුවක නිර්දේශ විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොකෙරුණි. මේ අනුව අලෙවි නියෝජිතයින්ට මිල පහත දැමීම මත රු.161,273,875 ක අලෙවි සහනයක්ද, රු.42,786,475ක දිරි දීමනාවක් ද ගෙවා තිබුණි. මෙලෙස ලක්ෂ්‍ය අලෙවිය අලෙවි නියෝජිතයින් හරහා සිදුකර ගැනීමේදී ලක්ෂ්‍ය කිලෝග්‍රෑම් 1 ක වෙළඳපොළ මිල රු.60 ක් සහ සමාගමෙහි අලෙවි මිල රු.27.50 ක් වන අවස්ථාවේදී රු.32.50 ක් එනම් වෙළඳපොළ විකුණුම් මිලෙන් සියයට 54.17 ක් සමාගමට අහිමිව තිබුණි.

පවතින වෙළඳපළ තරඟකාරිත්වය මත 2018 ඔක්තෝබර් මස සිට ලක්ෂ්‍ය ඛණ්ඩලයක් සඳහා ලබාදෙන දිරි දීමනාව රු.150 ක් හා රු.100 ක් ලෙස සංශෝධනය කරනු ලැබූ අතර ලූණු මෙ.ටො. 1 ක ආදායම රු.32,500 දක්වා පහත වැටීම සිදුවිය. මෙම අධික දිරිදීමනාව ආයතනයට ප්‍රතිලාභයක් නොවන බැවින් 2020 මාර්තු 05 දින සිට දිරිදීමනාව ඛණ්ඩලයකට රු.50 බැගින් ගෙවීමට තීරණය විය. එම අවස්ථාවේ ලක්ෂ්‍ය මෙ.ටො. 1 ක ආදායම රු.30,000 ක අගයක් පැවතුණි. 2020 මාර්තු 21 වන දින සිට පැවති කොරෝනා තත්ත්වය මත මෙතෙක් ඛණ්ඩලයක් සඳහා ගෙවනු ලැබූ රු.50 දිරිදීමනාව අත්හිටුවනු ලැබූ අතර ලක්ෂ්‍ය මෙ.ටො. 1 ක මිල රු.32,500 දක්වා සංශෝධනය කිරීම සිදුකරන ලදී. 2020 අප්‍රේල් මස 10 සිට කොරෝනා තත්ත්වය මත මෙම මිල මෙ.ටො.01ක් සඳහා 34,000 ලෙස සංශෝධනය කිරීමට ලක්විය. 2020 මැයි 21 දින සිට කොරෝනා තත්ත්වය පහල යාමත් සමග ලක්ෂ්‍ය මෙ.ටො.01 ක මිල රු.32,000 දක්වා පහත දැමීමට තීරණය කරන ලදී. 2020 සැප්තැම්බර් මස සිට අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයේ අනුමැතිය අනුව පෙර පැවති රු.75 ක් වූ දිරිදීමනාව ක්‍රියාත්මක කිරීමට අනුමැතිය ලබා දී ඇත.

සමාගමෙහි ආදායම වර්ධනය වන ආකාරයේ විකුණුම් ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කර ක්‍රියාත්මක කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වන බව.

(ඉ) සමාගම විසින් ලක්ෂ්‍ය අලෙවිය මත අලෙවි නියෝජිතයින්ට දිරිදීමනාවක් ගෙවනු ලබන අතර එම දිරිදීමනාව ගණනය කිරීමේදී අදාළ ඉලක්කගත අලෙවිය ලභාකර නොගත් අලෙවි නියෝජිතයන් හටද දිරිදීමනා ලබාදුන් අවස්ථා පැවතුණි. නියැදි විගණන පරීක්ෂාව අනුව 2020 වර්ෂයේදී අලෙවි නියෝජිතයන් 8 දෙනෙකුට මෙලෙස ඉලක්කගත අලෙවිය ලභාකරගෙන නොතිබියදී රු.981,875 ක් දිරිදීමනා ලෙස ගෙවා තිබුණි.

2020 වර්ෂයේ කොරෝනා තත්ත්වය මත දැඩි අපහසුතාවයක් මධ්‍යයෙන් අලෙවි නියෝජිතවරුන් තම අලෙවි කටයුතු සිදු කරනු ලැබූ අතර, යම් යම් හේතු මත ඔවුන් හට අලෙවි කටයුතු සිදුකිරීමේ දී ගැටළු මතුව පැවතුණු අතර එසේ සඳහන් අලෙවි නියෝජිතවරුන් 8 දෙනා සඳහා එවකට සිටි සභාපතිතුමා හා සාමාන්‍යාධිකාරීතුමාගේ උපදෙස් පරිදි මෙම දිරිදීමනාව ලබා දී ඇත.

අලෙවි ඉලක්ක ලභා කරගත් අලෙවි නියෝජිතයන්ට පමණක් දිරි දීමනා ගෙවනු ලබන බවට තහවුරු කර ගැනීම කළමනාකරණයේ වගකීම බව.

- (ඊ) අලෙවි ඉලක්ක ලභාකර ගැනීම මත අලෙවි නියෝජිතයින් දිරිදීමනාවකට හිමිකම් ලබන අතර එම දිරිදීමනාව ලුණු තොග නොමිලේ නිකුත් කිරීම මගින් ගෙවනු ලබයි. අලෙවි අංශය මගින් සැපයූ තොරතුරු අනුව 2020 වර්ෂයේ දී අලෙවි ඉලක්ක ලභාකර ගැනීම මත අලෙවි නියෝජිතයින් උපයාගත් දිරිදීමනාව රු.42,786,475 ක් වුවද, විකුණුම් වටිනාකම රු.44,919,575 ක් වූ ලුණු තොග දිරි දීමනා ලෙස අලෙවි නියෝජිතයින් වෙත නොමිලේ නිකුත් කර තිබීම හේතුවෙන් නිසි ප්‍රමාණයට වඩා රු.2,133,100 ක ලුණු තොග සමාගම විසින් දිරි දීමනා ලෙස නිකුත් කර තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය.
- 2020 ආරම්භයේ සිටම ලක්ලුණු මෙ.ටො. 01 ක් රු.40,000 ක් බැගින් අලෙවි කරනු ලැබුවද වෙළඳපොළ තුළ ලක් ලුණු මෙ.ටො. 01 ක් 15,000 සිට අලෙවි කිරීම බහුලව දැකිය හැකි වේ. නමුත් අප විසින් අපගේ විකුණුම් මිල වන රු.40,000 ක මුදල පහත නොදමා ඒ සඳහා දිරි දීමනාව ලබාදෙන ලෙස පෙන්වා දීමට අලෙවි නියෝජිතවරුන්ට යම් අලෙවි ඉලක්කයක් හඳුන්වාදී ඒම ඉලක්කය ලභාකර ගන්නා අයට නිදහස් නිකුතුවක් ලෙස නොමිලයේ ලුණු ලබාදීමට කටයුතු සිදු කරනු ලැබීය. ඒ තුලින් අප ආයතනයට වෙළඳපළ තුළ ලක්ලුණු මිල පාලනය කර ගත හැකි විය. තවද, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විශ්වාසය අබණ්ඩව පවත්වා ගැනීමටද හැකි විය.
- උපයා ගන්නා ලද දිරිදීමනා නිවැරදිව ගණනය කිරීම සහ ඒ මත පදනම්ව නොමිලේ ලුණු තොග නිකුත් කිරීම ආදිය සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි වැඩ බෙදීමක් සිදුකර වගකීම් පැවරිය යුතු වීම හා ඉහළ කළමනාකරණයෙහි අනුමැතියෙන් තොරව නොමිලේ නිකුත් කිරීම් අනුමත නොකළ යුතු වීම.
- (උ) සමාගම විසින් 2020 වර්ෂය සඳහා අලෙවිකරණ අංශයේ නිලධාරීන් හට රු.3,240,890 ක් දිරිදීමනා ලෙස ගෙවා තිබුණු අතර මෙම දිරිදීමනාව 2020 දෙසැම්බර් මස සිට ගෙවීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය හිමි වී ඇතත්, 2020 ජනවාරි සිට නොවැම්බර් දක්වා රු.3,082,007 ක මුදලක් නිසි අනුමැතියකින් තොරව ගෙවා තිබුණි. තවද, මෙම දිරිදීමනාව ගෙවීමේ දී ඉලක්කගත විකුණුම් ප්‍රමාණය ලභා කර නොගත් නිලධාරීන් සඳහා ද ගෙවීම් සිදුකල අවස්ථා නිරීක්ෂණය විය. 2020 ජනවාරි මාසයේදී අලෙවි ඉලක්ක ලභාකර නොගත් නිලධාරීන්ට රු.125,012 ක් ගෙවා තිබූ බව නියැදි විගණන පරීක්ෂාවේදී අනාවරණය විය.
- සමාගම විසින් අලෙවි අංශයේ කටයුතු අධීක්ෂණය 2015 වර්ෂයේ සිට එවකට සිටි විධායක අධ්‍යක්ෂකතුමා විසින් සිදුකරන ලදී. ඒ අනුව පළමුව 2016 වර්ෂයේ ජූලි මස සිට මෙම දිරිදීමනා ගෙවීම ආරම්භ කරන ලදී. අනතුරුව නැවතත් 2017 සැප්තැම්බර් මස සිට එවකට සිටි සභාපතිතුමාගේ අනුමැතිය යටතේ 2018 මැයි මස, 2019 ජූලි මස යනාදි ලෙස අදාළ දීමනාවන් ගෙවීමට අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී. අනතුරුව 2020 නොවැම්බර් මස අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල රැස්වීමේදී මෙම දීමනාවන් ගෙවීමට අනුමැතිය ලබාදෙන ලදී.
- නිසි අනුමැතිය ලබාගෙන ගෙවීම් සිදුකල යුතු බව
- (ඌ) ක්ෂේත්‍රගත නිලධාරීන් 12 දෙනෙකු අලෙවි අංශයෙහි සේවය කරනු ලබන අතර එම සෑම නිලධාරියෙකුටම තනතුර අනුව විධිමත් පරිදි ලිඛිතව රාජකාරි පැවරීමක් සිදුකර නොතිබුණි. තවද, එක් එක් නිලධාරීන්ට මාසික වැඩ සැලැස්මක් ලබා දීම, ඒ මත පදනම්ව කාර්යසාධනය ඇගයීම හා අදාළ ක්ෂේත්‍රය තුළ රාජකාරි ඉටුකරන බව විධිමත් පරිදි සනාථ කර ගැනීම මෙම ක්ෂේත්‍රයේ නිලධාරීන්හට එකී තනතුරු සඳහා අදාළව ලිඛිතව රාජකාරි කටයුතු පවරා ඇති අතර එම කාලසීමාව තුළද ඔවුන්ගේ රාජකාරි කටයුතු ඉටු කිරීම ජීපීඑස් තාක්ෂණය ඔස්සේ පරීක්ෂා කිරීම සිදු කරනු ලබයි. විශේෂයෙන්ම මෙම නිලධාරීන් විසින් ඔවුන්ගේ අලෙවි බල ප්‍රදේශයේ ඇති වෙළඳසැල් වෙතින් ඇනවුම් ලබාගෙන ඒ ඒ අලෙවි නියෝජිතයන් වෙත එම සෑම නිලධාරියෙකුටම තම තනතුරට අදාළව ලිඛිතව වැඩ පැවරීම් සිදුකල යුතු වීම, කාර්යය සාධනය ඇගයීම සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමත කරන ලද විධිමත් ක්‍රමවේදයක් සකස් කල යුතු වීම සහ සමාගමෙහි

ආදිය සිදුකරන බව නිරීක්ෂණය නොවුණි. මෙම නිලධාරීන් සෘජුවම විකුණුම් අවස්ථා සමාගමට ගෙන ඒමක් සිදු නොකරන අතර, අලෙවි නියෝජිතයින්ගේ කාර්යය සඳහා සහයෝගය දැක්වීමක් සිදුකරන බව නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව, එකම විකුණුම් මත අලෙවි නියෝජිතයින්ට ද අලෙවි අංශයේ නිලධාරීන්ට ද දිරිදීමනා ගෙවන බව නිරීක්ෂණය විය.

ඇනවුම් ලබාදීම සිදුකරනු ලබයි. ඒ ආයතනයේ අලෙවියක් වන බව ඉතා පැහැදිලි බැවින් යම් හෙයකින් එම ඇනවුම් ලබාගත් ප්‍රදේශ සඳහා අලෙවි නියෝජිතයෙකු නොමැති නම් එම ඇනවුම් එම දිස්ත්‍රික්කය තුළ සිටින අනෙක් අලෙවි නියෝජිතයින්ගේ ඇනවුම් සේ සලකනු ලබයි. ඒ අනුව, මෙම ඇනවුම ලබා ගැනීම ඇනවුම් නිසි වේලාවට යොමුකිරීම ආදී කරුණු පිළිබඳව ආයතනයේ අලෙවි නියෝජිතයන් දිරිමත් කිරීමේ අරමුණින් ලබාදෙන දීමනාවක් වේ.

වියදම් විවක්ෂණශීලීව දැරීම පිළිබඳව අවධානය යොමු කළ යුතු වීම.

(ඵ) 1994 වර්ෂයේ සිට වසර 30 ක කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා දීර්ඝකාලීන බදු පදනම යටතේ ලබාගෙන තිබුණු මහලේවයේ ඉඩම සඳහා 2021 නොවැම්බර් 15 විගණිත දිනය වන විටත් බදු ඔප්පු සකස් කර නොතිබුණි. දීර්ඝකාලීන බදු පදනම යටතේ ලබාගෙන තිබූ කොහොලංකල හා බුන්දල ලේවයන්ගේ ඉඩම්වල බදු කාලසීමාවන් පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය නොවූ අතර එම ඉඩම් සඳහා ද බදු ඔප්පු සකස් කර නොතිබුණි.

මෙම ලේවයන් තුනෙහිම නිශ්චිත භූමි ප්‍රදේශයක් හඳුනාගෙන බදුකර සකස් කිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකර ඇති අතර, ඒ සඳහා අප ආයතනයෙන් සිදුකළ යුතු සියළුම කටයුතු සිදුකර ඇත. ඉඩම් කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදුකළ යුතු කටයුතු මේ වන විට සිදු කරමින් පවතී.

බදු ඔප්පුව සකස් කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම හා පසු විපරම් කටයුතු සිදුකළ යුතු වීම.

(ඒ) සමාගම විසින් ලුණු ප්‍රවාහන ආදායම් පදනම් කරගෙන රියදුරන්ට සහ සහායකට අමතර දීමනාවක් ගෙවනු ලබන අතර, රු.7,579,030 ක ආදායමක් සමාගමට ලැබී නොතිබියදී ඒ මත පදනම්ව රු.1,541,221 ක් අමතර දීමනා ලෙස ගෙවා තිබුණි.

මේ වන විට විමර්ශන කටයුතු ආරම්භ කොට ඇත.

ගෙවීම් සහතික කිරීමේ දී සහ අනුමත කිරීමේ දී එම ගෙවීම් වල නිරවද්‍යතාවය සහ සාධාරණත්වය සහතික කර ගැනීමෙන් පසුව පමණක් සහතික කිරීම සහ අනුමත කිරීම් කළ යුතු වීම.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) මහලේවාය, පලටුපාන හා බුන්දල ලේවායන්හි ප්‍රධාන ගබඩාවන්හි විවිධ මෙවලම් හා අමතර උපාංග යටතේ රු.2,183,924 ක් වටිනා තොගයක් වසර 02 කට වැඩි කාලයක සිට භාවිතයකින් තොරව පැවති අතර රු.10,001,126 ක් වටිනා සෙමින් වලනය වන තොගයක් ද නිරීක්ෂණය විය. මේ සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>සෙමින් වලනය වන හා භාවිතයට නොගන්නා භාණ්ඩ පිළිබඳව සියලු විස්තර අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කොට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය පරිදි සුදුසු පියවර ගැනීමට එකඟ වෙමි.</p>	<p>සමාගමේ අවශ්‍යතාවය අනුව මිලදී ගැනීම් කිරීමටත් මනා තොග පාලනයක් පවත්වා ගැනීමටත් කටයුතු කල යුතු වීම.</p>
<p>(ආ) සමාගම විසින් 2018, 2019 හා 2020 වර්ෂවලදී ඉන්වොයිස් කරන ලද ඉන්වොයිස් වටිනාකම රු.4,947,200 ක් වූ ලුණු තොග මෙට්‍රික් ටොන් 611 ක් 2021 නොවැම්බර් 30 දින වන විටත් ගැනුම්කරුවන් විසින් ඉවත්කර ගෙන ගොස් නොතිබුණි. විකුණන ලද ලුණු තොග සාධාරණ කාලයක් තුළ ඉවත්කර ගැනීම හා එසේ නොකරන ගැනුම්කරුවන්ගෙන් ගාස්තුවක් අයකිරීමේ ක්‍රමවේදයක් සකස්කර නොතිබුණු අතර මෙසේ තොග නිදහස් කර නොගැනීම හේතුවෙන් රඳවා ගැනීමේ පිරිවැයක් සහ තොග නශ්‍යවීමේ අවධානමක් පවතින බව නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>සමාගමේ විකුණුම් ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ ලුණු මිලදී ගැනීම සඳහා ගැනුම්කරුවන් විසින් මුදල් තැන්පත් කොට ඉන්වොයිස්පත් නිකුත් කිරීමෙන් පසුව එම ඉන්වොයිස්පත් වලට අදාල ලුණු තොග ආයතන පරිශ්‍රයෙන් ඉවත් කර ගැනීමෙන් පසුව විකුණුමක් ලෙස ගිණුම්ගත කරයි. ගැනුම්කරුවන්ගේ ගාස්තු අයකර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරනු ඇත.</p>	<p>ලුණු තොග ඉවත් කර ගැනීම සඳහා ගැනුම්කරුවන්ට සාධාරණ කාලයක් නියම කර එසේ ඉවත් කර නොගන්නා ලුණු තොග සම්බන්ධයෙන් අමතර ගාස්තුවක් අයකර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දිය යුතු වීම.</p>
<p>(ඇ) අතුරු අග්‍රිමයක් දෙන ලද කාර්යය නිමකල වහාම පියවිය යුතු වුවද 2019 ජනවාරි 01 දින සිට 2021 සැප්තැම්බර් 30 දක්වා අවස්ථා 14 කදී නිකුත් කරන ලද එකතුව රු.231,980 ක් වූ අත්තිකාරම් ද විවිධ සැපයුම් හා සේවාවන් සඳහා 2012 වර්ෂයේ සිට 2021 සැප්තැම්බර් දක්වා අවස්ථා අවස්ථා 55 කදී බාහිර ආයතන වෙත ලබාදී තිබූ එකතුව රු.4,423,277 ක අත්තිකාරම් ද 2021 නොවැම්බර් විගණන දින වන විටත් පියවා නොතිබුණි.</p>	<p>භාණ්ඩ හා සේවා වෙනුවෙන් ලබාදෙනු ලබන අත්තිකාරම් පියවා ගැනීමට අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය යටතේ නව වක්‍රලේඛය නිකුත් කර ඇත. ඒ අනුව අත්තිකාරම් ලබාදීම හා පියවීම නිවැරදිව සිදු කිරීමට එකඟ වෙමි</p>	<p>අත්තිකාරම් ලබා ගත් නිලධාරීන්ගෙන් අදාල අත්තිකාරම් නොපියවීම් සම්බන්ධයෙන් ලිඛිතව කරුණු විමසීම සහ කඩිනමින් අත්තිකාරම් පියවා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය.</p>

3.3 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2006 රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 4.2 ඡේදය ප්‍රකාරව සමාගම වෙනුවෙන් අවම වශයෙන් වසර 03 ක කාලයක් සඳහා වූ ප්‍රධාන ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් හා 2020 වර්ෂය වෙනුවෙන් වූ ප්‍රසම්පාදන කටයුතු විස්තරාත්මකව දැක්වෙන වාර්ෂික ප්‍රසම්පාදන සැලැස්මක් සකස් කර අනුමත කරවාගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>ලංකා සෝල්ට් ලිමිටඩ් සමාගම තුළ රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කර නොමැති අතර 2006 රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 4.2 ඡේදය ජරකාරව සමාගම කටයුතු කිරීම සඳහා ප්‍රසම්පාදන ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව ප්‍රවීණ දේශකයෙකුගේ මැදිහත්වීම මත පුහුණු පාඨමාලාවක් සමාගම් පරිශ්‍රය තුළ පවත්වනු ලබන අතර එම පුහුණුවෙන් පසුව සමාගම තුළ රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ අනුගමනය කිරීමට කටයුතු කරන බව දන්වා සිටිමි.</p>	<p>රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතු වීම.</p>

3.4 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාගම විසින් මූල්‍ය කළමනාකරු, අභ්‍යන්තර විගණක හා ප්‍රසම්පාදන සහ සැපයුම් කළමනාකරු යන තනතුරුවලට නිලධාරීන් බඳවා ගැනීම සඳහා සම්මුඛ පරීක්ෂණ 2020 දෙසැම්බර් 04 වන දින පවත්වා තිබූ අතර, 2020 දෙසැම්බර් 22 හා 24 දිනයන්හිදී තෝරාගත් නිලධාරීන් සඳහා පත්වීම් ලිපි නිකුත්කර තිබුණි. සමාගමේ කාර්යමණ්ඩල තනතුරුවලට අදාළ පත්වීම් බලධාරියා සමාගමේ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වුවද, මෙම පත්වීම්වලට අදාළ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල අනුමැතිය 2021 දෙසැම්බර් 23 දින, එනම් පත්වීම් ලබාදී වර්ෂයක කාලයක් ගතවීමෙන් පසුව ලබාදී තිබුණි. ජ්‍යෙෂ්ඨ විධායක මට්ටමේ තනතුරුවල පුරප්පාඩු පිරවීම සඳහා දීර්ඝ කාලයක් ගතවීමත් එම පත්වීම් විධිමත් අයුරින් සිදු නොකිරීමත් මඟින් එම අංශවල කටයුතු නිසි ලෙස ඉටුකිරීමට අහිතකර බලපෑම් ඇතිකරන බව නිරීක්ෂණය කෙරේ. තවද, උක්ත තනතුරුවලට අදාළ සම්මුඛ පරීක්ෂණයේදී අයදුම්කරුවන්</p>	<p>සමාගම විසින් මූල්‍ය කළමනාකරු, අභ්‍යන්තර විගණක හා ප්‍රසම්පාදන සහ සැපයුම් කළමනාකරු යන තනතුරුවලට සුදුසු අය පත් කර ගැනීම සඳහා 2021 ජූනි මස 26 දින Sunday Observer පුවත්පතේ සහ දිනමිණ පුවත්පතේ පලකළ අතර ඒ අනුව සමාගමට ලැබුණු අයදුම්පත් අතරින් සුදුසුකම් ඇති අයවලුන් 2020.12.04 වන දින සම්මුඛ පරීක්ෂණ සඳහා කැඳවන ලදී. සම්මුඛ පරීක්ෂණයේ දී තෝරාගත් අයවලුන් සඳහා සභාපති විසින් පත්වීම් ලිපි ලබාදී ඇත්තේ 2020 නොවැම්බර් 27 දින පැවති 435.28 අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණ පරිදි වේ. ඒ අනුව අදාළ නිලධාරීන්ට රාජකාරී වගකීම් පවරා ආයතනයේ එම අංශ වල කටයුතු කාර්යක්ෂමතාවයකින් සපලතාවයකින් යුතුව සිදුකරන ලදී. ඒ අනුව එම අංශ වල කටයුතු බිඳවැටීමකින් තොරව සිදුකිරීම තුලින් ආයතනයේ නිෂ්පාදන මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය සාර්ථක සිදු කර ගැනීමට හැකි වී ඇත.</p>	<p>අත්‍යවශ්‍ය තනතුරුවල පුරප්පාඩු සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා අසාමාන්‍ය කාලයක් නොගත යුතු වීම, එම පත්වීම් විධිමත් පරිදි සහ විනිවිදභාවයකින් යුක්තව සිදු කළ යුතු වීම සහ විගණනය සඳහා අවශ්‍ය ලිඛිත තොරතුරු ලබා දීම සහ ලබා නොදීම සම්බන්ධයෙන් සොයා බැලීම කළමනාකරණයේ වගකීම වන බව.</p>

ලබාගත් ලකුණු ඇතුළු සම්මුඛ පරීක්ෂණ ලිපිගොනු විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොවූයෙන් අදාළ පත්වීම් විනිවිදභාවයකින් යුක්තව සිදුකරන ලද්දේද යන්න විගණනයේදී තහවුරු කරගත නොහැකි විය.

- (ආ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට සමාගමේ කාර්ය මණ්ඩල තනතුරු 22 ක සේවකයින් 42 ක අතිරික්තයක් නිරීක්ෂණය විය. විවිධ හේතු මත යම් සේවක අතිරික්තයක් (සේවකයින් 42 ක්) තිබුනද මීට පෙර සිටි සේවක සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව අවම කර ගැනීමට කටයුතු කර ඇත. සමාගමේ තනතුරු සංඛ්‍යාව සඳහා විධිමත් අනුමැතිය ලබා ගත යුතු වීම සහ එම අනුමත සීමාවන් ඉක්මවා බඳවා ගැනීම් සිදු නොකළ යුතු වීම.

4. ගිණුම්කටයුතුභාවය හා යහපලනය

4.1 වාර්ෂික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2020 වර්ෂයේදී සමාගම විසින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරකම් ,ක්‍රියාත්මක කරන කාල රාමුව හා එම ක්‍රියාකාරකම් වල අපේක්ෂිත නිමැවුම් සහ ප්‍රධාන කාර්යසාධන දර්ශක දැක්වෙන ලෙස 2020 වර්ෂය වෙනුවෙන් ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කර නොතිබුණි.</p>	<p>2017, 2020 වර්ෂවලට අදාළව ලේඛන සකස් කර තිබුනද ඒවා සියල්ලම ඉදිරියේ දී තවදුරටත් විධිමත් කිරීමට අවශ්‍ය පියවර මේ වන විට ගෙන ඇත.</p>	<p>සමාගමේ අපේක්ෂිත කාර්යභාරයන් අනුව එක් එක් වර්ෂය සඳහා ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් සකස් කර ඒ අනුව කටයුතු කිරීම කළමනාකරනයේ වගකීම වන බව.</p>